

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

31 януари 1984 година*

Невидими транзакции – Национални изисквания относно контрола

По съединени дела 286-82 и 26-83

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО от Tribunale di Genova (Италия) в производството, висящо пред този съд между

Graziana Luisi

и

Ministero del tesoro (Министерство на финансите) (Дело 286-82),

и между

Giuseppe Carbone

и

Ministero del tesoro (Министерство на финансите) (Дело 26-83)

относно тълкуването на членове 67 и 68 и 106 от Договора за ЕИО, с цел да се позволи на препращащия съд да се произнесе относно съвместимостта с тези членове на някои разпоредби от италианското законодателство относно трансфера на чуждестранна валута,

СЪДЪТ,

в състав: г-н J. Mertens de Wilmars, председател, г-н Т. Koopmans, г-н К. Bahlmann и г-н Y. Galmot, председатели на състав, г-н Р. Pescatore, г-н Mackenzie Stuart, г-н G. Bosco, г-н U. Everling и г-н С. Kakouris, съдии,

генерален адвокат: г-н G. F. Mancini,

секретар: г-н Р. Heim,

постанови настоящото

Решение

1. С Определения от 12 юли и 22 ноември 1982 г., постъпили в Съда съответно на 27 октомври 1982 г. и на 21 февруари 1983 г., Tribunale di Genova (Районен съд, Генуа), е отправил съгласно член 177 от Договора за ЕИО няколко преюдициални въпроса относно тълкуването на член 106 от Договора, за да може да прецени съвместимостта на тази разпоредба с италианското законодателство относно трансфера на валута.

---

* Език на производството: италиански.

2. Въпросите са повдигнати в производства, започнати от двама италиански граждани срещу решения на Ministro del Tesoro, с които им се налагат глоби за това, че са придобили различна чуждестранна валута, с цел да ги използват в чужбина, като тяхната равностойност в италиански лири надвишава позволения максимум от италианското законодателство, който по това време е бил 500 000 ITL годишно за износа на валута от граждани с цел туризъм, работа, обучение и медицинско лечение.

3. Пред националния съд двамата жалбоподатели са оспорили валидността на разпоредбите на италианското законодателство, на които са базират глобите, на основание, че тези разпоредби са несъвместими с правото на Общността. По дело 286-82 ищцата по главното дело г-жа Luisi е заявила, че е изнасяла въпросната валута с цел различни посещения във Франция и във Федерална република Германия като турист и с цел да получи медицинско лечение в последната страна. По дело 26-83 ищецът по главното дело г-н Carbone е заявил, че закупената от него чуждестранна валута е използвана по време на престой от три месеца във Федерална република Германия като турист. Двете страни са изтъкнали, че ограниченията при износа на платежни средства в чуждестранна валута с цел туризъм или медицинско лечение противоречат на разпоредбите от Договора за ЕИО относно текущите плащания и движението на капитали.

4. В първото си определение от 12 юли 1982 г. (Дело 286-82) Tribunale di Genova констатира, че операциите, за които италианското законодателство е наложило горна граница относно трансфера на валута, а именно туризъм и пътуване с цел работа, обучение и медицинско лечение, са част от невидимите трансакции, които фигурират в приложение III към Договора. Следователно плащания, направени във връзка с подобни операции попадат под първата алинея от параграф 3 от член 106 от Договора, който задължава държавите-членки да не въвеждат помежду си нови ограничения, докато оспорваното италианско законодателство е прието през 1974 г. Въпреки това е необходимо да се определи точният обхват на тези разпоредби по отношение на тези, които определят движението на капитали, доколкото те се прилагат, по-специално, към физическия трансфер на банкноти.

5. Като търси информация по тази точка, Tribunale е представил пред Съда следния преюдициален въпрос:

„В случай на износ от граждани, които пътуват в чужбина с цел туризъм, работа, обучение или медицинско лечение, на банкноти от една държава или чуждестранна банка, както и на кредитни документи в чуждестранна валута, лицата, които са субекти на правото на Общността, могат ли да се възползват от правата, които държавите-членки са длъжни да спазват съгласно правилата „standstill”, посочени в член 106, параграф 3, първа алинея от Договора, като се има предвид, че тази операция е част от невидимите трансакции, изброени в приложение III към упоменатия договор,

или като се има предвид препращането, направено по член 106, параграф 3, втора алинея от Договора, упоменатият по-горе случай, който от обективна гледна точка представлява трансфер на валута в брой, представлява ли част от движенията на капитали, които поради разпоредбите на членове 67, и 68 от Договора и съответните директиви, приети от Съвета на 11 май 1960 г. и на 18 декември 1962 г., не трябва задължително да бъдат либерализирани, откъдето следва че в тези

сектори мерките за контрол и санкциите, налагани от държава-членка, които в настоящия случай са от административен характер, са законосъобразни?”

6. Във второто си Определение от 22 ноември 1982 г. (Дело 26-83) съдът се ограничава само до разглеждането на трансферите на валута с цел туризъм. Той иска да узнае дали туризъмът, въпреки че представлява невидима транзакция по смисъла на член 106, параграф 3 от Договора, не трябва същевременно да бъде считан като част от движението на услуги, и следователно трябва да бъде определен от разпоредбите на член 106, параграф 1 относно либерализирането на плащанията, свързани с предоставянето на услуги.

7. По тази причина Tribunale е представил пред Съда друг преюдициален въпрос:

„Когато граждани, които отиват в чужбина с цел туризъм, изнасят чуждестранни банкноти от друга държава или чуждестранни банки, както и кредитни документи в чуждестранна валута, могат ли да се възползват в качеството им на субекти на правото на Общността, от правата, които държавите-членки са длъжни да спазват по силата на пряко приложимите разпоредби на член 106, параграф 1 от Договора, доколкото е възможно туризъмът да бъде разглеждан в рамките на движението на услуги; и трансферите на валута, предназначени да обхващат свързаните с тях разходи, се приемат като текущи плащания, които трябва да бъдат разглеждани като либерализирани по същия начин като услугите, до които те осигуряват достъп.

Или тъй като въпросната операция е част от невидимите транзакции, изброени в приложение III към Договора, и тъй като тя представлява ефективен трансфер на валута в брой, въз основа на препращането, направено в член 106, параграф 3, втора алинея от Договора, тази операция представлява ли част от движенията на капитали, които на основание разпоредбите на членове 67 и 68 от Договора и на свързаните с тях директиви, приети от Съвета на 11 май 1960 г. и на 18 декември 1962 г., не е необходимо да бъдат либерализирани, откъдето следва че приемането в тази сфера на мерки за контрол и санкции от административен характер от държава-членка е законосъобразно?”

8. От текста на преюдициалните въпроси и от мотивите на двете определения за препращане следва, че проблемите относно тълкуването на правото на Общността, които са повдигнати по настоящите дела са:

а) дали туризъмът и пътуването по работа, за обучение и медицинско лечение влизат в обхвата на предоставянето на услуги или на невидимите транзакции по смисъла на член 106, параграф 3 от Договора, или едновременно в тези две категории;

б) дали трансферът на валута по тези четири цели трябва да бъде считан като текущо плащане или като движение на капитал, по-специално, когато той се извършва като физически трансфер на банкноти;

в) каква е степента на либерализиране на плащанията, свързани с тези четири цели, както е предвидена в член 106 от Договора;

г) какви са мерките за контрол на трансферите на валута, които държавите-членки евентуално имат право да вземат по отношение на така либерализираните плащания.

а) Относно понятията „предоставяне на услуги” и „невидими трансакции”

9. Съгласно член 60 от Договора като „услуги” по смисъла на Договора се считат услугите, които се предоставят обикновено срещу заплащане, доколкото не се определят от разпоредбите, свързани със свободното движение на стоки, капитали и лица. В рамките на дял III на част втора от Договора („Свободно движение на лица, услуги и капитали”) свободното движение на лицата включва и движението на работници в рамките на Общността и свободата на установяване на територията на държавите-членки.

10. По силата на член 59 от Договора ограниченията на свободното предоставяне на тези услуги се премахва по отношение на гражданите на държавите-членки, които са се установили в държава-членка, различна от лицето, за което е предназначена услугата. С цел да се направи възможно предоставянето на услуги, лицето, което предоставя услугата може да отиде в държавата-членка, в която се е установил получателят на услугата или получателят на услугата може да отиде в държавата, в която се е установило лицето, което предоставя услугата. Докато първият от тези случаи е упоменат изрично в член 60, трета алинея, в която се допуска временното упражняване на дейността на лицето, което предоставя услугата в държавата-членка, в която тя се предоставя, то вторият случай представлява допълнение на първия, което отговаря на целта за либерализиране на всяка заплатена дейност, която не е обхваната от свободното движение на стоки, лица и капитали.

11. За прилагането на тези разпоредби дял II на Общата програма за премахване на ограниченията пред свободното предоставяне на услугите, който на основание член 63 от Договора, е постановен от Съвета на 18 декември 1961 г. (ОВ 1962 г., стр. 32), предвижда, *inter alia*, премахването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, които управляват с икономическа цел във всяка от държавите-членки влизането, излизането и пребиваването на гражданите на държавите-членки, ако те не са оправдани от причини, свързани с обществения ред, сигурността и общественото здраве, и са в състояние да възпрепятстват предоставянето на услуги от тези граждани.

12. Директива 64/221 на Съвета от 25 февруари 1964 г. за координиране на специалните мерки относно движението и пребиваването на чуждестранни граждани, основани на съображения във връзка с обществения ред, обществената сигурност и общественото здраве (ОВ 1964 г., стр. 850), прилага в своя член 1, *inter alia*, за гражданите на държава-членка, които отиват в друга държава-членка „като получатели на услуги”. Директива 73/148 на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за придвижване и пребиваване на гражданите на държавите-членки в рамките на Общността по отношение на установяването и предоставянето на услуги (ОВ L 172, стр. 14), осигурява право на престой, което съответства на продължителността на предоставянето на услуга, както на лицето, което я предоставя, така и на получателя.

13. Като съставят Общата програма за премахване на ограниченията пред свободното предоставяне на услугите също и въз основа на член 106 от Договора, нейните автори показват своето разбиране за ефекта от либерализирането на услугите върху либерализирането на плащанията. В действителност първият параграф на тази разпоредба предвижда плащанията, свързани с движението на

стоки и услуги да бъдат либерализирани в зависимост от това доколко движението на стоки и услуги е либерализирано между държавите-членки.

14. Сред ограниченията пред свободното предоставяне на услуги, които трябва да бъдат премахнати, Общата програма упоменава в дял III, параграф В също така и пречките пред плащанията за услугите, по-специално, когато съгласно дял III, параграф Г, и параграф 2 от член 106 предоставянето на тези услуги е ограничено единствено от ограниченията относно свързаните с тях плащания. Тези ограничения е трябвало да бъдат премахнати съгласно дял V, параграф Б от Общата програма преди изтичането на първия етап от преходния период, предмет на условие, което позволява да бъдат запазени ограничения през този период „отпускане на валута на туристите”. Тези разпоредби са приложени с Директива 63/340 на Съвета от 31 май 1963 г. относно премахването на всяка забрана или пречка пред плащането на услуги, когато единствените ограничения по обмена на услуги, са тези които определят тези плащания (ОВ 1963 г., стр. 1609), като член 3 от тази директива се позовава също така на отпускането на валута на туристите.

15. Въпреки това Общата програма, както и упомената по-горе директива запазват правото на държавите-членки да проверяват вида и автентичността на трансфери на финансови средства и плащания, и да предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на нарушенията на техните закони и нормативни актове, „по-специално, относно предоставянето на валута на туристи”.

16. От това следва, че свободата за предоставяне на услуги включва свободата на получателите на услугите да отидат в друга държава-членка, за да се възползват от услуга, без да бъдат прилагани ограничения спрямо тях, като това се отнася също и до плащания; а туристите, които получават медицинско лечение и лицата, които пътуват с цел обучение или работа, трябва да бъдат считани като получатели на услуги.

17. Член 106, параграф 3 предвижда постепенното премахване на ограниченията при трансфери, свързани с „невидими трансакции”, изброени в приложение III към Договора. Както националният съд правилно е заявил, че този списък включва, *inter alia*, пътувания по работа, туризъм, пътуванията или пребиваванията от личен характер за обучение, и пътуванията или пребиваванията от личен характер, необходими поради здравни причини.

18. Въпреки това тъй като този параграф е само подчинен на параграфи 1 и 2 от член 106, както става ясно от неговата втора алинея, той не може да бъде приложен към четирите въпросни операции.

б) Относно понятията „текущи плащания” и „движения на капитали”

19. Националният съд отбелязва, че физическият трансфер на банкноти е включен в списък Г от приложенията към двете директиви, които Съветът е приел съгласно член 69 от Договора относно движението на капитали (ОВ 1960 г., стр. 921 и 1963, стр. 62). В този списък Г се изброяват движенията на капитали, за които директивите не изискват от държавите-членки да приемат никаква мярка за либерализиране. Следователно въпросът е дали упоменаването в този списък на физическите трансфери на банкноти налага подобен трансфер сам по себе си да представлява движение на капитал.

20. Договорът не определя какво трябва да се разбира под движение на капитал. Въпреки това двете упоменати по-горе директиви съдържат в своите приложения списък на различните движения на капитал, придружени от една номенклатура. Макар и физическият трансфер на финансови активи и, по-специално, на банкноти да е включен в този списък, това не означава, че подобен трансфер при всички обстоятелства трябва да бъде считан като движение на капитал.

21. Общата схема на Договора и едно сравнение между членове 67 и 106 потвърждават, че текущи плащания представляват трансфери на платежни средства, които представляват насрещна престация в рамките на невидима транзакция, докато движенията на капитали са финансови операции, които основно се отнасят до инвестирането на въпросната сума, а не заплащането на услуга. По тази причина самите движения на капитали могат да представляват основание за извършването на текущи плащания, както това се съдържа в член 67, параграф 2 и в член 106, параграф 1.

22. Следователно физическият трансфер на банкноти не може да бъде окачествен като движение на капитали, когато въпросният трансфер съответства на задължение за плащане, което произтича от транзакция, която включва движението на стоки или услуги.

23. От това следва, че плащанията с цел туризъм, работа или обучение и медицинско лечение не могат да бъдат окачествени като движение на капитали, дори когато се извършват посредством физически трансфер на банкноти.

в) Относно степента на либерализиране на плащанията, посочена в член 106 от Договора

24. Що се отнася до движението на услуги, параграф 1 от член 106 предвижда свързаните с тях плащания да бъдат либерализирани в зависимост от това доколко самото движение на услуги е либерализирано между държавите-членки в съответствие с Договора. Съгласно член 59 от Договора ограниченията пред свободното предоставяне на услуги в рамките на Общността трябва да бъдат премахнати по време на преходния период. Следователно след края на този период ограниченията на плащанията, свързани с предоставянето на услуги, трябва да бъдат премахнати.

25. От това следва, че плащанията, свързани с туризъм, пътувания с цел работа, обучение или медицинско лечение се либерализират след края на преходния период.

26. Настоящото тълкуване се потвърждава от член 54 от Акта за присъединяване от 1979 г., съгласно който Гръцката република е упълномощена да запази ограничения по трансфери, свързани с туризъм, но само в известни граници и само до 31 декември 1985 г. Този член предполага, че без това дерогиране, въпросните трансфери би трябвало да бъдат незабавно либерализирани.

г) Относно мерки за контрол на трансфери на валута

27. Последният аспект на проблема, повдигнат по настоящите дела, се отнася до въпроса дали и ако е така в каква степен държавите-членки са запазили правото да

подлагат либерализираните трансфери и плащания на мерки за контрол, приложими към трансфера на валута.

28. В това отношение на първо място трябва да се отбележи, че либерализирането на плащания, предвидено в член 106 задължава държавите-членки да разрешават плащанията, посочени в тази разпоредба във валутата на държавата-членка, в която живее кредиторът или бенефициентът. Следователно плащанията, извършени във валутата на трета държава, не са обхванати от тази разпоредба.

29. Също следва да се отбележи, че упоменатата по-горе Директива 63/340 уточнява в своя член 2, че мерките за либерализиране, които предвижда, не ограничават правото на държавите-членки да „проверяват вида и автентичността на плащанията”. Това условие изглежда подтикнато от обстоятелството, че по това време плащанията, свързани с движенията на стоки и услуги, и движенията на капитали все още не са били напълно либерализирани.

30. Въпреки това дори след края на преходния период това либерализиране все още не е осъществена напълно. Директивите на Съвета, предвидени в член 69 от Договора с цел постигане на свободното движение на капитали, в действителност все още не са премахнали всички ограничения в тази област, докато член 67, с който се предвижда тази свобода, трябва, както Съдът се е произнесъл в своето решение от 11 ноември 1981 г. (Дело 203/80, *Casati, Recueil* стр. 2595), да бъде тълкувана в смисъл, че дори след изтичането на преходния период ограниченията по износа на валута не могат да бъдат считани за премахнати, независимо от съдържанието на директивите, приети съгласно член 69.

31. При тези условия държавите-членки запазват правото да подлагат трансферите на валута на контрол, за да се уверят, че трансферът в действителност не представлява движения на капитали, които не са либерализирани. Това право е особено важно, поради факта че е свързано с отговорността, която имат държавите-членки съгласно разпоредбите на членове 104 и 107 от Договора в областта на валутните въпроси -отговорност, която предполага, че могат да бъдат приети съответните мерки за предотвратяване на изтичането на капитали или други спекулации от подобен вид срещу тяхната валута.

32. В случай на затруднения или на сериозна заплаха от затруднения в платежния баланс на една държава-членка, Договорът предвижда в членове 108 и 109 мерките, които трябва да се предприемат, и процедурите, които е необходимо да бъдат следвани. Тези разпоредби, които остават в сила дори след осъществяването на пълна свобода на движението на капитали, въпреки всичко се отнасят само до периодите на криза.

33. При липсата на криза и до пълното осъществяване на свободното движение на капитали трябва да бъде признато на държавите-членки правото да контролират дали трансферите на валута, за които се твърди, че представляват либерализирани плащания, не се отклоняват от целта и се използват за непозволено движение на капитали. За тази цел държавите-членки имат право да проверяват вида и автентичността на въпросните трансакции или трансфери.

34. При извършването на контрол от такъв вид въпреки това трябва да се спазват ограниченията, поставяни от правото на Общността, по-специално, тези от тях, които произтичат от свободата за предоставяне на услуги и свързаните с нея

плащания. Следователно този контрол не може да има като последица ограничаване на свързаните с предоставянето на услуги плащания и трансфери до определена сума на транзакция или за определен период, тъй като в този случай той би представлявал препятствие за свободите, признатите от Договора. По същата причина този контрол не може да бъде извършван по начин, който би направил неприложими тези свободи, или би поставил тяхното упражняване в зависимост от решенията на администрацията.

35. Тези констатации не пречат на една държава-членка при определяне на фиксирани граници, под които никаква проверка не може да бъде извършена и при изискване на доказателство в случай, че надвишават тези граници, че трансферираните суми наистина са използвани за предоставянето на услуги, но при условие че фиксираните граници не са определени по начин, който да възпрепятства нормалната схема на предоставяне на услуги.

36. Националният съд е този, който трябва да определи за всяко отделно дело дали контролът на трансфера на валута, който е в основата на съдебен спор, относно който този съд е сезиран, съответства на определените по-горе ограничения.

37. Съвкупността от посочените по-горе съображения позволява да се отговори на преюдициалните въпроси, че член 106 от Договора трябва да бъде тълкуван в смисъл че:

Трансферите с цел туризъм, пътуване по работа, за обучение или медицинско лечение представляват плащания, а не движение на капитали, дори когато се извършват посредством физически трансфер на банкноти;

Ограниченията по тези плащания се премахват след края на преходния период;

Държавите-членки запазват правото си да удостоверяват, че трансфери на валута, за които се твърди, че извършват либерализирани плащания, не се използват в действителност за непозволено движение на капитали;

Този контрол не може да има като последица ограничаване на свързаните с предоставянето на услуги плащания и трансфери до определена сума на транзакция или за даден период, нито да прави неприложими свободите, признати от Договора, или да поставя тяхното упражняване на дискрецията на администрацията;

Този контрол може да включва определяне на фиксирани граници, под които не може да бъде осъществена проверка и при изискване на доказателство в случай, че надвишават тези граници, че трансферираните суми наистина са използвани за предоставянето на услуги, но при условие че фиксираните граници не са определени по начин, който да възпрепятства нормалната схема за предоставяне на услуги.

По съдебните разноски

38. Разходите, направени от белгийското правителство, германското правителство, френското правителство, италианското правителство, нидерландското правителство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване; с оглед на

обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред националния съд, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени пред него от Tribunale di Genova с Определения от 12 юли и 22 ноември 1982 година, реши:

Член 106 от Договора трябва да бъде тълкуван в смисъл:

Трансферите с цел туризъм, пътуване по работа, за обучение или медицинско лечение представляват плащания, а не движение на капитали, дори когато се извършват посредством физически трансфер на банкноти;

Ограниченията по тези плащания се премахват след края на преходния период;

Държавите-членки запазват правото си да удостоверяват, че трансфери на валута, за които се твърди, че извършват либерализирани плащания, не се използват в действителност за непозволено движение на капитали;

Този контрол не може да има като последица ограничаване на свързаните с предоставянето на услуги плащания и трансфери до определена сума на транзакция или за даден период, нито да прави неприложими свободите, признати от Договора, или да поставя тяхното упражняване на дискрецията на администрацията;

Този контрол може да включва определяне на фиксирани граници, под които не може да бъде осъществена проверка и при изискване на доказателство в случай, че надвишават тези граници, че трансферираните суми наистина са използвани за предоставянето на услуги, но при условие че фиксираните граници не са определени по начин, който да възпрепятства нормалната схема за предоставяне на услуги.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 31 януари 1984 година.

Подписи